

การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์เพื่อประสิทธิภาพในการป้องกัน อาชญากรรม

A Paradigm shift for efficiency in crime prevention

สุชิน รอดกำเหนิด¹

Suchin Rodgumnoed

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวคิดใหม่ ๆ ที่จะนำมาใช้ในการป้องกันอาชญากรรม เนื่องจากในอดีตการป้องกันอาชญากรรมจะมุ่งใช้ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมายและทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์เป็นหลัก แต่ยังปรากฏว่าสถิติคดีอาชญากรรมมิได้ลดลง จึงแสดงให้เห็นว่าการป้องกันอาชญากรรมแบบเดิมยังไม่มีประสิทธิภาพ ต่อมาได้มีการคิดค้นทฤษฎีตำรวจชุมชนที่เน้นให้ความสำคัญในการเป็นหุ้นส่วนกับชุมชน ผสมผสานกับทฤษฎีหน้าต่างแตก ซึ่งเน้นการจัดระเบียบชุมชน ป้องกันปัญหาความไร้ระเบียบต่าง ๆ ควบคู่ไปกับทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม ที่เน้นการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมเพื่อลดช่องโอกาสในการลงมือกระทำผิดของคนร้าย รวมทั้งใช้ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งเป็นหน้าที่ของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนากระบวนทัศน์ของตำรวจใหม่ที่เรียกว่า หลักการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่พลิกผันไปตามแนวทางของชุมชนด้วย ฉะนั้น การจะทำให้ปัญหาอาชญากรรมลดลงได้ ตำรวจจำเป็นต้องปฏิรูปตนเองให้เป็นไปตามกระบวนทัศน์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างจริงจัง

¹ รองศาสตราจารย์ ประจำโปรแกรมวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

คำสำคัญ: การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์, การป้องกันอาชญากรรม

Abstract

The purpose of this study is to propose new ideas for crime prevention. Historically, crime prevention focused primarily on law enforcement theory and police-community relations theory. However, it has become evident that crime statistics have not significantly decreased, indicating the ineffectiveness of traditional crime prevention methods. Subsequently, the emergence of community policing theory emphasized the importance of community partnerships, along with the broken windows theory, which highlights community organization to prevent various lawlessness problems. Additionally, the theory of crime control from the environment emphasizes altering the environment to reduce criminal opportunities, and utilizing law enforcement theory, which emphasizes the agency's role in the justice process to be efficient. Furthermore, a new police paradigm, termed community-based development and problem-solving principles, has been developed. Hence, to effectively address the crime problem, it is imperative for the police to undergo serious reforms in alignment with this paradigm shift.

Keywords: Paradigm shift, Crime prevention

บทนำ

ปัญหาการก่ออาชญากรรม คือปัญหาทางสังคมที่สำคัญของประเทศไทย โดยอาชญากรรมที่เกิดขึ้นส่วนมากมักเป็นการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตราต่าง ๆ เช่น ฆ่าผู้อื่น ทำร้ายร่างกาย ข่มขืนกระทำชำเรา ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ และลักทรัพย์ เป็นต้น ส่วนความผิดอีกประเภทหนึ่งในปัจจุบันยิ่งทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น คือกระบวนการค้ายาเสพติด ซึ่งเป็นอาชญากรรมที่มีความแตกต่างจากอาชญากรรมประเภทอื่นโดยอาชญากรรมทั่ว ๆ ไปที่เกิดขึ้นและปรากฏเป็นข่าว จะส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้คนในสังคม ส่วนอาชญากรรมที่เกี่ยวกับกระบวนการค้ายาเสพติด โดยเฉพาะสารเสพติดประเภทเมทแอมเฟตามีน (ยาบ้า) นั้น จะส่งผลกระทบต่อสังคมและความมั่นคงของชาติเป็นอย่างยิ่ง

จึงถือได้ว่าเป็นปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาที่ร้ายแรงต่อสังคมไทยมาก โดยเฉพาะคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญซึ่งปรากฏเป็นข่าวอย่างต่อเนื่อง เช่น คดีฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ วางเพลิง คดีฆ่าข่มขืน เป็นต้น อีกทั้ง ข่าวเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ที่นับวันแต่จะมีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ส่วนสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดยังคงเป็นปัญหาหลักของประเทศไทย เจ้าหน้าที่ที่สามารถจับกุมนักค้ายาเสพติดและตรวจยึดของกลางได้เป็นจำนวนมาก และจำนวนผู้เสพยาก็ยังมียู่เป็นจำนวนมากเช่นเดียวกัน ดังนั้น ปัญหาอาชญากรรมจึงส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่โดยสงบสุขของประชาชนโดยรวม และบั่นทอนทำลายความมั่นคงของชาติ (สุชิน รอดกำเหนิด, 2561, หน้า 1)

ทั้งนี้ จากรายงานสถิติฐานความผิดคดีอาญา ปีงบประมาณ 2566 ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำแนกฐานความผิดคดีอาญา ออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1. ฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ 2. ฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ 3. ฐานความผิดพิเศษ และ 4. คดีความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย ปรากฏดังนี้

ตารางที่ 1 คดีอาญากลุ่มที่ 1 ฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ

ประเภทความผิด	รับแจ้ง (คดี)	จับกุม (คดี)	จับกุม (คน)
1. ความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย เพศ	17848	16678	22045
1.1 ฆ่าผู้อื่น	1308	1186	1622
1.2 ทำร้ายผู้อื่นถึงแก่ความตาย	445	432	589
1.3 พยายามฆ่า	2241	2051	2828
1.4 ทำร้ายร่างกาย	9616	9116	12646
1.5 ข่มขืนกระทำชำเรา	1885	1706	1902
1.6 อื่น ๆ	2353	2187	2458

ที่มา (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2566)

ตารางที่ 2 คดีอาญากลุ่มที่ 2 ฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์

ประเภทความผิด	รับแจ้ง (คดี)	จับกุม (คดี)	จับกุม (คน)
2. ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์	58765	48070	58006
2.1 ปล้นทรัพย์	75	69	256
2.2 ชิงทรัพย์	489	475	554
2.3 วิ่งราวทรัพย์	782	734	818
2.4 ลักทรัพย์	27148	24589	29363
2.5 กรรโชกทรัพย์	195	163	247
2.6 ฉ้อโกง	11874	6109	7774
2.7 ยักยอกทรัพย์	6218	4873	5445
2.8 ทำให้เสียทรัพย์	3473	3182	3812
2.9 รับของโจร	1399	1312	1666
2.10 ลักพาเรียกค่าไถ่	10	9	23
2.11 วางเพลิง	491	477	493

2.12 อื่น ๆ	6611	6078	7555
- การโจรกรรมรถยนต์	113	89	134
- การโจรกรรมรถจักรยานยนต์	872	627	863

ที่มา (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2566)

ตารางที่ 3 คดีอาญากลุ่มที่ 3 ฐานความผิดพิเศษ

ประเภทความผิด	รับแจ้ง คดี)	จับกุม (คดี)	จับกุม (คน)
3. ฐานความผิดพิเศษ	18792	10476	13161
3.1 พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์	242	156	216
3.2 พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก	446	441	448
3.3 พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์	588	266	346
3.4 พ.ร.บ.สิทธิบัตร	3	3	3
3.5 พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้า	776	628	654
3.6 พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	8164	2530	3015
3.7 ความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์	265	205	253
3.8 พ.ร.บ.ป่าไม้	1774	925	1416
3.9 พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ	898	489	725
3.10 พ.ร.บ.อุทยานแห่งชาติ	843	803	927
3.11 พ.ร.บ.สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า	435	298	380
3.12 พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม	409	389	400
3.13 พ.ร.บ.การขุดดินและถมดิน	582	577	615
3.14 พ.ร.บ.ศุลกากร	1973	1582	1829

3.15 พ.ร.บ.ป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน	266	158	569
3.16 พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ย เกินอัตรา	1007	924	1200
3.1.7 พ.ร.บ.ทวงถามหนี้	121	102	165
- ฐานความผิดข้อเท็จจริงที่กระทำผ่าน ระบบคอมพิวเตอร์	8570	2551	2943

ที่มา (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2566)

ตารางที่ 4 คดีอาญากลุ่มที่ 4 คดีความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย

ประเภทความผิด	จับกุม (คดี)	จับกุม (คน)
4. คดีความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย	593450	614591
4.1 ยาเสพติด	320204	322043
4.2 อาวุธปืนและวัตถุระเบิด	72110	70147
4.3 การพนัน	74089	94133
4.4 ความผิดเกี่ยวกับวัสดุ สื่อสิ่งพิมพ์ลามกอนาจาร	280	296
4.5 ความผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ. คนเข้าเมือง	84953	86251
4.6 ความผิดเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปราม การค้าประเวณี	26833	26745
4.7 ความผิดเกี่ยวกับสถานบริการ	5574	5567
4.8 ความผิดเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์	9393	9393
4.9 พ.ร.ก.การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548	14	16
- ฐานความผิดการพนันที่กระทำผ่านระบบคอมพิวเตอร์	1089	1119

ที่มา (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2566)

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่าปัญหาการก่ออาชญากรรมยังเกิดขึ้นในอัตราที่สูง ซึ่งบ่งชี้ว่าการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม อันมีองค์กรตำรวจซึ่งเป็นหน่วยงานที่เป็นต้นทางในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และเป็นองค์กรหลักที่รับผิดชอบการรักษาความสงบเรียบร้อย การจัดระเบียบเบื้องต้นของสังคมด้วยการบังคับใช้กฎหมาย และการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนให้มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ยังไม่ประสบความสำเร็จในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ดังกล่าวเท่าที่ควร (คณะกรรมการพัฒนาระบบงานตำรวจ, 2551, หน้า 3)

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาชญากรรม

ความหมายของอาชญากรรม (Definition of crime) คำว่า “อาชญากรรม” เป็นการสมาสของคำว่า “อาชญา” ซึ่งหมายถึง อำนาจหรือโทษ มักใช้สำหรับเจ้านายหรือพระเจ้าแผ่นดิน กับคำว่า “กรรม” ซึ่งหมายถึงการกระทำ เมื่อนำมารวมกันจึงหมายถึงการกระทำความผิดอาญาหรือการกระทำที่ต้องถูกลงโทษ โดยบุคคลที่มีอำนาจ ในภาษาอังกฤษตรงกับคำว่า crime ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาละติน คือ คำว่า crimen หรือ criminis ความหมายดั้งเดิม หมายถึง การตัดสิน คำพิพากษา การจับกุมหรือการลงโทษ (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2550, หน้า 66)

ตามความหมายของอาชญากรรม สามารถพิจารณาได้หลายมุมมอง เช่น อาชญากรรมในมุมมองทางสังคมวิทยา อาชญากรรมตามความหมายของกฎหมาย อาชญากรรมในแง่ของอาชญาวิทยา หรือแม้แต่อาชญากรรมในแง่ของศีลธรรม เป็นต้น ซึ่งในที่นี้ผู้เขียนจักได้นำเสนอความหมายของอาชญากรรมเฉพาะตามความหมายของกฎหมาย ทั้งนี้ ได้มีนักวิชาการหลายท่านทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งผู้เขียนสรุปได้ว่า อาชญากรรมตามความหมายของกฎหมายนั้น หมายถึง การกระทำที่เป็น การละเมิดกฎหมายอาญา และจะต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาความหมายของอาชญากรรมตามความหมายของกฎหมายนี้อย่างเคร่งครัดแล้ว เท่ากับว่าการกระทำผิดกฎหมายอาญาไม่ว่า

เล็กน้อยเพียงใดก็ตาม ก็ถือเป็นการก่ออาชญากรรมทั้งสิ้น และผู้กระทำผิดจะถูกขึ้นชื่อว่าเป็นอาชญากรทุกกรณีไปนั้น ย่อมขัดกับความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคมได้ เพราะความหมายของอาชญากรรมตามความหมายของกฎหมายนั้นมีขอบเขตที่กว้างขวางเกินไป ดังนั้น จึงมีการแบ่งประเภทของความผิดว่า ความผิดประเภทใดเป็นความผิดที่สมควรได้รับการลงโทษที่เหมาะสมกับการเป็นอาชญากร และความผิดประเภทใดเป็นความผิดที่ควรได้รับการลดหย่อนผ่อนโทษ เช่น ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาจะแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ประเภทแรกคือ ความผิดอาญาที่สำคัญ ๆ บัญญัติไว้ตั้งแต่มาตรา 107 ถึงมาตรา 366 ยกตัวอย่างเช่น ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ความผิดเกี่ยวกับชีวิต ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งความผิดประเภทนี้มีโทษสูงสุดถึงประหารชีวิต ประเภทที่สอง คือความผิดลหุโทษ ซึ่งเป็นความผิดเล็กน้อยที่มีโทษไม่ร้ายแรง มีโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ บัญญัติอยู่ในมาตรา 367 ถึงมาตรา 398 เช่น ไม่ยอมบอกหรือแกล้งบอกชื่อหรือที่อยู่อันเป็นเท็จแก่ เจ้าพนักงาน เมาสุราหรือของเมาอย่างอื่นในที่สาธารณะจนควบคุมตนเองไม่ได้ ยิ่งป็นโดยใช่เหตุในที่ชุมนุมชน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ความผิดลหุโทษนั้นจะยอมความกันไม่ได้ แต่หากพนักงานสอบสวนเห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรได้รับโทษถึงจำคุก พนักงานสอบสวนก็มีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้ ซึ่งจะทำให้คดีอาญาละเลิกละ และมีผลทำให้สิทธิภาคีอาญามาฟ้องระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (3)

นอกจากนี้ หากเป็นเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด กฎหมายเห็นว่าเด็กมีโชอาชญากร เพราะเด็กหรือเยาวชนมีความรู้สึกผิดชอบที่จำกัดแตกต่างไปจากผู้ใหญ่ ทั้งด้านการเรียนรู้และประสบการณ์ในการใช้ชีวิต ด้านอารมณ์ และพฤติกรรม ความรู้สึกผิดชอบชั่วดีจึงย่อมมีน้อยกว่าผู้ใหญ่ ซึ่งไม่เหมือนกับกรณีที่ผู้ใหญ่เป็นผู้กระทำความผิด ดังนั้นกฎหมายอาญาจึงกำหนดเรื่องความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชน ไว้เป็นกรณีพิเศษ โดยเฉพาะ ในบางกรณีการกระทำของเด็กจะเป็นความผิด แต่กฎหมายอาจไม่เอาโทษเลยก็ได้ อีกทั้งกระบวนการยุติธรรมและกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน

ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้มีศาลเยาวชนและครอบครัว กับกรมพินิจและคุ้มครองเด็ก กระทรวงยุติธรรม และมีกฎหมายที่สำคัญคือ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 โดยกฎหมายฉบับนี้มุ่งเน้นเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิทธิ สวัสดิภาพ และวิธีปฏิบัติต่อเด็กเยาวชน สตรีและบุคคลในครอบครัว รวมทั้ง มีการกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนไว้เป็นพิเศษแตกต่างจากคดีธรรมดาทั่วไป เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ

ประเภทของอาชญากรรม (Type of crime) ในการจำแนกและจัดประเภทอาชญากรรมนั้น การจัดประเภทอาชญากรรมที่เก่าแก่ที่สุดและยังคงเป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน คือการจัดประเภทอาชญากรรมตามหลักกฎหมายซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

(1) แบ่งโดยยึดความร้ายแรงของการกระทำผิดและการลงโทษ

(1.1) การกระทำผิดร้ายแรงหรือความผิดอุกฉกรรจ์ (Felony) ซึ่งมักมีโทษจำคุก หรือถึงขั้นประหารชีวิต

(1.2) การกระทำผิดเล็กน้อยหรือความผิดลหุโทษ (Misdemeanors) ซึ่งมีโทษปรับ หรือลงโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี

(2) แบ่งโดยยึดบุคคลและทรัพย์สินหรือเป้าหมายในการกระทำผิด

(2.1) อาชญากรรมที่กระทำต่อบุคคล (Crime against person) เช่น การฆาตกรรม การทำร้ายร่างกาย การข่มขืนกระทำชำเรา เป็นต้น

(2.2) อาชญากรรมที่กระทำต่อทรัพย์สิน (Crime against property) เช่น การลักทรัพย์ การชิงทรัพย์ การฉ้อโกง เป็นต้น

(2.3) อาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม (Crime against public order) เช่น โสเภณี การพนัน การมียาเสพติดไว้ในครอบครอง เป็นต้น

(3) แบ่งโดยยึดหลักศีลธรรม สามารถแยกออกได้เป็น

(3.1) อาชญากรรมที่มีความผิดในตัวเอง (Mala in se) เป็นความผิดที่ถือว่าเป็นบาปและขัดต่อหลักศีลธรรมของสังคมอย่างร้ายแรง

และกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เช่น ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย ฆ่า ฉ้อโกง ข่มขืน เป็นต้น

(3.2) อาชญากรรมที่ไม่มีความผิดในตัวเองแต่ถือว่าเป็นอาชญากรรม เพราะมีกฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิด (Mala prohibita) เช่น การฝ่าฝืน กฎจราจร การลักลอบเล่น การพนัน การลักลอบขนสินค้าหนีภาษี พกพาอาวุธ เลื่อน การลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การลอกเลียนแบบเครื่องหมายการค้า เป็นต้น (ภัทรวรรณ ทองใหญ่, 2563, หน้า 18)

สาเหตุของการเกิดอาชญากรรม (Cause of crime) โดยทั่วไปนั้น การเกิดอาชญากรรมนั้นมิใช่เกิดจากสาเหตุใดเพียงสาเหตุเดียว แต่มีหลายสาเหตุ รวมทั้งปัจจัยต่างๆ เป็นส่วนประกอบ นักวิชาการสาขาต่างๆ ได้ศึกษาวิเคราะห์หาสาเหตุของอาชญากรรมและมักอธิบายสาเหตุของอาชญากรรมไปตามแนวความคิด ความรู้และประสบการณ์ของตนเป็นหลัก เช่น นักสังคมวิทยา อธิบายเน้นว่า อาชญากรรมส่วนใหญ่เกิดจากสาเหตุทางสังคมและสิ่งแวดล้อม นักเศรษฐศาสตร์ อธิบายเน้นว่า อาชญากรรมส่วนใหญ่เกิดจากความยากจน นักจิตวิทยาอธิบายว่า อาชญากรรมเกิดจากสาเหตุทางจิต ส่วนนักชีววิทยาและจิตแพทย์ มุ่งอธิบายว่าอาชญากรรมเกิดจากสาเหตุทางกรรมพันธุ์และความบกพร่อง ทางพันธุกรรมและร่างกาย แต่อาจสรุปได้ว่า อาชญากรรมเกิดจากสาเหตุใหญ่ๆ 2 ประการ คือ เกิดจากสาเหตุภายในและสาเหตุภายนอก สำหรับสาเหตุภายใน แบ่งออกเป็นสาเหตุทางกายภาพ กับสาเหตุทางจิตใจ ส่วนสาเหตุภายนอก เป็นสาเหตุทางสังคม (อัจฉริยา ชูตินันท์, 2555, หน้า 78)

ดังนั้น สาเหตุของการเกิดอาชญากรรมอาจมีที่มาจากหลายปัจจัยร่วมกัน การให้ความสำคัญต่อการค้นหาความจริงหรือหาสาเหตุของการกระทำ ความผิด จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การแสวงหาวิธีการที่เหมาะสม ในการนำมาใช้จัดการแก่ผู้กระทำความผิด หรือแม้แต่การนำไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงระบบ สภาพแวดล้อม เพื่อการป้องกันอาชญากรรมในภาพรวม (คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย, 2559, หน้า 52)

แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม

การป้องกันอาชญากรรม (Crime prevention) หมายถึง การจัดกิจกรรมทางสังคมเพื่อยับยั้งพฤติกรรมของอาชญากร ซึ่งสามารถดำเนินการได้โดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในสังคม มิใช่เพียงการอยู่เฉย ๆ โดยไม่ได้ทำอะไร และในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ นั้น จะต้องคำนึงถึงปัญหาสำคัญซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรม 3 ประการ คือ ปัญหาทางสังคม ปัญหาทางจิตใจ และปัญหาตามสถานการณ์ (อรรถพร ชูบำรุง, 2565, หน้า 1-22)

นอกจากนี้ สุพิศาล ภักดินธนาถ (2556) อธิบายว่า หลักการในการป้องกันอาชญากรรม ก็คือการใช้วิธีการหรือมาตรการต่าง ๆ ที่จะป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาอาชญากรรมขึ้น ทั้งการจัดที่ต้นเหตุ การขจัดความปรารถนาที่จะกระทำความผิด และการขจัดช่วงโอกาสที่จะกระทำความผิด ซึ่งทั้งหมดนี้ถือเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เอกชน และประชาชนในการร่วมมือกัน รวมตลอดถึงการกำหนดวิธีการต่าง ๆ เพื่อระงับเหตุการณ์ ในการกระทำความผิด การจับกุม และควบคุมผู้กระทำความผิด เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาอาชญากรรมขึ้นมาอีก และการลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อให้เช็ดหลาบ ยังเป็นเครื่องช่วยเตือนใจให้กับผู้ที่คิดจะประกอบอาชญากรรมมิให้ก่ออาชญากรรมขึ้นมาได้ด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมในปัจจุบัน เป็นแนวคิดใหม่ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของตำรวจและชุมชน เป็นแนวคิดที่เรียกกันว่า “ความเป็นหุ้นส่วน” (partnership) ในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม ซึ่งเชื่อกันว่าการป้องกันอาชญากรรมที่ประสบผลสำเร็จขึ้นอยู่กับชุมชนมากกว่าตำรวจ บทบาทของตำรวจและประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมจึงเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เคยคิดว่าประชาชนช่วยเหลือตำรวจ มาเป็นตำรวจช่วยเหลือประชาชน จึงจะช่วยให้ชุมชนเข้มแข็งและสังคมสงบสุขขึ้น ทั้งนี้ การป้องกันอาชญากรรมสามารถจัดแบ่งเป็นมาตรการได้ 3 มาตรการ ได้แก่

1. มาตรการป้องกันพื้นฐาน คือ เป็นหน้าที่ของตำรวจโดยตรง เพื่อไม่ให้คนที่คิดจะประกอบอาชญากรรมมีโอกาสที่จะกระทำได้ให้น้อยที่สุด เช่น การให้เจ้าหน้าที่ตำรวจแต่งเครื่องแบบไปปรากฏตัวในพื้นที่และในช่วงเวลาที่

อาจจะเกิดอาชญากรรมขึ้นได้ เช่น ในช่วงเวลากลางคืนหรือในพื้นที่ล่อแหลมต่อการประกอบอาชญากรรมต่าง ๆ เป็นต้น

2. มาตรการป้องกันตามปกติ คือ การกำหนดแนวทางการปฏิบัติให้กับตำรวจ ให้ปฏิบัติงานเพื่อหวังผลในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมทั่วไป และมีมาตรการติดตามตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

3. มาตรการป้องกันในเชิงรุก คือ การปฏิบัติที่เข้าไปใกล้กับคนร้ายมากขึ้นกว่ามาตรการป้องกันตามปกติ โดยวิธีการนี้จะเน้นที่ความสม่ำเสมอเพื่อป้องกันมากกว่าการหวังผลที่จะจับกุม

นอกจากจะยึดหลักการตามที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ดร.อัครเจชา ซเวกีช (Ugljesa Zvekic, 2000, pp. 174–175) อดีตรองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยอาชญากรรมและยุติธรรมแห่งสหประชาชาติ ได้เสนอยุทธศาสตร์ในการป้องกันอาชญากรรมไว้ 7 ประการ ดังนี้

1) การส่งเสริมให้มีการดำเนินนโยบายด้านการป้องกันอาชญากรรมควบคู่ไปกับการบังคับใช้กฎหมายและการบริหารงานยุติธรรม โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์ระหว่างประเทศ ที่เกิดจากโครงการที่มีประสิทธิภาพที่องค์การสหประชาชาติและองค์กรนานาชาติที่เกี่ยวข้องได้เคยกระทำมา

2) การพัฒนาแผนป้องกันในระยะยาว แม้ความคิดเห็นของสาธารณชนอาจจะเรียกร้องให้มีการรับมือกับปัญหาอาชญากรรมในระยะสั้น

3) การประสานงานในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอาชญากรรมทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น

4) การสนับสนุนประชาชนให้มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม โดยการเสริมสร้างให้ชุมชนมีความเชื่อมั่นในการทำหน้าที่ของตำรวจ

5) การส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายและการบริหารงานยุติธรรม ให้มีความความปลอดภัยในบุคคลและทรัพย์สิน

6) การปฏิบัติด้วยความเคารพและมีความเข้าใจเข้าใจในความต้องการของเหยื่ออาชญากรรม และให้ความช่วยเหลือให้ทันท่วงที ตลอดทั้งต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมด้วย

7) การตรวจสอบโครงการป้องกันอาชญากรรมอย่างสม่ำเสมอบนพื้นฐานของข้อมูลที่เชื่อถือได้ โดยมีการวิเคราะห์และการอภิปรายสาธารณะร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่าการป้องกันอาชญากรรมนั้น เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยต้องเปลี่ยนแปลงสถานะที่อาจจะก่อให้เกิดอาชญากรรมขึ้นในทุก ๆ ด้าน โดยมีต้องรองจนกว่าประชาชนจะอยู่ใกล้ชิดกับภัยอันตรายเสียก่อน และปัจจัยที่ควรคำนึงถึงอันเป็นยุทธศาสตร์ในการป้องกันอาชญากรรม ได้แก่ การดำเนินนโยบายด้านการป้องกันควบคู่ไปกับการบังคับใช้กฎหมาย การพัฒนาแผนป้องกันในระยะยาว การประสานงานในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันในทุกระดับ การสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วม การบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ การช่วยเหลือและปฏิบัติต่อเหยื่อด้วยความเคารพความเข้าใจ และการตรวจสอบโครงการป้องกันอาชญากรรมอย่างสม่ำเสมอ

ทฤษฎีและหลักการในการป้องกันอาชญากรรมสมัยใหม่

ในอดีตที่ผ่านมา สุพิศาล ภักดีนฤนาถ (2556) กล่าวว่า การป้องกันอาชญากรรมจะใช้แนวทางตามทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย และทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ควบคู่กัน ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ใช้ในการป้องกันอาชญากรรมแบบเก่า คือ แนวทางตามทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย มียุทธวิธีคือการตรวจท้องที่ เนื่องจากการปรากฏตัวของตำรวจย่อมมีผลในการยับยั้งผู้ที่คิดจะประกอบอาชญากรรม เพราะความเกรงกลัวว่าจะถูกจับกุม และยังทำให้สมาชิกในชุมชนมีความรู้สึกร่วมกันว่าตำรวจอยู่ทุกหนแห่ง ส่วนทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ คือการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทั้งในระดับเมือง ชุมชน ให้ง่ายต่อการควบคุมสังเกตตรวจตรา

ซึ่งการป้องกันอาชญากรรมตามวิธีการที่นำมาใช้ข้างต้นนั้น ไม่สามารถลดปัญหาอาชญากรรมลงได้ เพราะอาชญากรรมในประเทศไทยยังคงมีสถิติที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงสะท้อนให้เห็นว่า ทิศทางการทำงานของตำรวจยังไม่ได้ผล ซึ่งต่อมาได้มีการศึกษาหาแนวทางใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพ จนกระทั่งได้มีการ

ค้นพบ “ทฤษฎีตำรวจชุมชน” ซึ่งเป็นทฤษฎีใหม่ที่วงการตำรวจทั่วโลกให้ความสนใจ โดยวิธีการตามทฤษฎีนี้คือให้ตำรวจเปลี่ยนแนวทางการทำงานจากการเป็นผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายบังคับกับประชาชน มาเป็นการให้ตำรวจหันหน้าเข้าหาประชาชน เพื่อร่วมมือกันป้องกันและแก้ไขปัญหายาอาชญากรรมร่วมกัน

ในบทความนี้ ผู้เขียนจักได้นำเสนอทฤษฎีและหลักการในการป้องกันอาชญากรรม ที่องค์กรตำรวจ จำต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานจากรูปแบบเก่าไปเป็นแบบสมัยใหม่ ซึ่งเป็นเทคนิคและวิธีการทำงานที่องค์กรตำรวจสมัยใหม่ทั่วโลกได้ใช้กันมาแล้ว และได้ผลในการป้องกันอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังที่สุพิศาล ภักดินฤนาถ (2556) ได้กล่าวไว้ ดังนี้

1. ทฤษฎีตำรวจชุมชน (Community policing theory)

ทฤษฎีตำรวจชุมชน พัฒนารูปร่างมาจากพื้นฐานความเชื่อเดิมของทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ที่มุ่งเน้นให้เกิดสัมพันธภาพและความเข้าใจอันดีระหว่างตำรวจกับประชาชน ความร่วมมือร่วมใจของตำรวจและประชาชนคือสิ่งสำคัญที่สามารถเอาชนะปัญหายาอาชญากรรมได้ แต่สิ่งที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนก็คือ ทฤษฎีตำรวจชุมชนจะมีการเข้าไปฝังตัวทำงานในชุมชนเป็นระยะเวลาค่อนข้างยาวนาน และเป็นการทำงานร่วมกันของตำรวจและชุมชน มิใช่เพียงการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง ดังเช่นทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์ แต่อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีตำรวจชุมชนยังคงให้ความสำคัญต่อการไปถึงที่เกิดเหตุอย่างรวดเร็วเมื่อได้รับแจ้งเหตุ เช่นเดียวกับงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์แบบเดิม

ทฤษฎีตำรวจชุมชน มุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือ (Collaboration) ระหว่างตำรวจและชุมชนในการแก้ไขปัญหาของชุมชน ซึ่งตำรวจจะไม่เป็นเพียงผู้รักษากฎหมายและความเรียบร้อยของสังคมเพียงฝ่ายเดียว แต่สมาชิกจากภาคส่วนต่าง ๆ ของชุมชนจะเป็นพันธมิตรที่สำคัญกับฝ่ายตำรวจ ในการยกระดับความปลอดภัยและคุณภาพชีวิตของชุมชน ทฤษฎีตำรวจชุมชนคือหลักการดำเนินงานใหม่ของตำรวจที่เพิ่มเติมจากการทำงานของตำรวจแบบเดิมที่มุ่งเพียงมีสายตรวจป้องกันแก้ไขเหตุร้ายและสืบสวนจับกุมคนร้าย

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์กับทฤษฎีตำรวจชุมชน

ทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์	ทฤษฎีตำรวจชุมชน
1. มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเปลี่ยนทัศนคติ และแก้ไขภาพลักษณ์ของตำรวจให้ดีขึ้น	1. มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนของชุมชน
2. ตำรวจสายงานมักคิดว่าเป็นงานของชุดชุมชนสัมพันธ์โดยเฉพาะ ไม่ใช่หน้าที่ที่ทุกส่วนต้องปฏิบัติ ตำรวจกับประชาชนมีการติดต่อกันเป็นครั้งคราว ไม่สม่ำเสมอ	2. เป็นงานของฝ่ายปฏิบัติกับประชาชน มีการติดต่อกันอย่างสม่ำเสมอ
3. ได้รับการยอมรับเฉพาะแต่ภายในชุดตำรวจชุมชนสัมพันธ์เท่านั้น	3. ได้รับการยอมรับภายในหน่วยงานตำรวจโดยทั่วไป
4. ตำรวจมีบทบาทในเชิงตั้งรับ มุ่งเน้นที่จะเสริมสร้างความเข้าใจกับประชาชนให้ดีขึ้น และรณรงค์ป้องกันอาชญากรรม	4. ตำรวจมีบทบาทในการปฏิบัติงานทั้งในเชิงรุก และตั้งรับควบคู่กัน
5. เป็นการให้บริการโดยอ้อม ชุดตำรวจชุมชนสัมพันธ์ให้คำแนะนำในการป้องกันอาชญากรรม ส่วนสายตรวจธรรมดาทำหน้าที่รับแจ้งความ	5. เป็นการให้บริการโดยตรง เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนที่รับแจ้งความ และให้คำแนะนำในการป้องกันอาชญากรรมเป็นบุคคลเดียวกัน
6. คณะกรรมการระดับชาติ วิเคราะห์ปัญหา และสั่งการให้หน่วยตำรวจดำเนินการตามคำสั่งการ	6. ประชาชนวิเคราะห์ปัญหา และให้ความร่วมมือกับตำรวจในกระบวนการวางแผนนโยบาย
7. ตำรวจกับประชาชนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันแต่มีความไว้วางใจต่อกันอย่างผิวเผินจึงได้รับเพียงข่าวสารทั่ว ๆ ไป	7. ตำรวจกับประชาชนมีการติดต่อกันสม่ำเสมอในระยะยาว จนเกิดความไว้วางใจต่อกัน ส่งผลให้ตำรวจได้รับข่าวสารจากประชาชนเพิ่มมากขึ้นด้วย

8. ชุดตำรวจชุมชนสัมพันธ์ติดต่อกับประชาชนเป็นครั้งคราว เนื่องจากมีเซตรับผิดชอบครอบคลุมทั่วทั้งสถานีตำรวจ ประชาชนสามารถเข้าพบได้ที่สถานีตำรวจเป็นส่วนใหญ่	8. ประชาชนสามารถเข้าพบเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนได้อย่างสม่ำเสมอ ขณะปฏิบัติงานในเซตรับผิดชอบหรือทางโทรศัพท์ หรือโดยการเข้าพบ ณ ที่ทำการในชุมชน
9. ชุดตำรวจชุมชนสัมพันธ์ถูกมองว่าเป็นบุคคลภายนอก	9. เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนถูกมองว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน
10. อิทธิพลหรืออำนาจมาจากเบื้องบนลงสู่เบื้องล่าง ผู้บังคับบัญชามีส่วนให้ข้อมูลและร่วมตัดสินใจ	10. อิทธิพลหรืออำนาจมาจากเบื้องล่างสู่เบื้องบน ประชาชนมีส่วนสำคัญในการขึ้นนโยบายการทำงานของตำรวจ

ที่มา (สุพิศาล ภักดินฤนาถ, 2556, หน้า182 - 183)

ทฤษฎีตำรวจชุมชน มีองค์ประกอบหลัก 2 ประการ คือ

1. ความเป็นหุ้นส่วนกับชุมชน ความเป็นหุ้นส่วนกับชุมชนจะเกิดขึ้นได้จากการเกาะติดพื้นที่อย่างทั่วถึง และเข้าพบปะพูดคุยกับหุ้นส่วนต่าง ๆ หรือคนในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ จึงจะทำให้ชุมชนเกิดความเชื่อมั่นต่อตำรวจ

2. การร่วมกันแก้ไขปัญหา การร่วมกันแก้ไขปัญหา เป็นการร่วมมือกับหุ้นส่วนในชุมชน กล่าวคือ ตำรวจต้องนำชุมชนและหน่วยงานอื่นร่วมแก้ต้นเหตุอาชญากรรม โดยเริ่มจากการระบุปัญหา เมื่อทราบปัญหาแล้วก็ลงมือแก้ไขปัญหาร่วมกัน เมื่อสามารถแก้ไขปัญหาได้ ชุมชนก็จะให้ความเชื่อมั่นศรัทธากับตำรวจ และจะมีการแลกเปลี่ยนข่าวสารซึ่งกันและกันมากขึ้น

จากองค์ประกอบหลัก 2 ประการ สามารถแยกย่อยได้ 10 ประการ ดังนี้

1) กลยุทธ์ของตำรวจชุมชน คือตำรวจในองค์กร ตั้งแต่ผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นจนถึงตำรวจทุกฝ่ายทุกแผนกจะต้องนำไปใช้เป็นหลักในการทำงานด้วย ไม่ใช่ใช้แนวคิดแบบตำรวจชุมชนสัมพันธ์แบบเดิม ที่มีแต่เฉพาะตำรวจที่ทำหน้าที่ชุมชนสัมพันธ์เท่านั้นที่จะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน

2) การกระจายอำนาจให้ตำรวจผู้ปฏิบัติงานในชุมชนที่ต้องทำงานสัมผัสกับประชาชน ให้มีอำนาจนำเสนอ ในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาดัง ๆ

ร่วมกับชุมชนให้ได้มากที่สุด แทนวิธีการทำงานแบบเดิมที่อำนาจการตัดสินใจแก้ไขปัญหิต่าง ๆ อยู่ในส่วนกลาง

3) การเกาะติดพื้นที่และกระจายความรับผิดชอบ ตำรวจทุกคนไม่ว่าจะเป็นสายตรวจประเภทใด หรือตำรวจประจำตู้ยาม และผู้บังคับบัญชาทุกระดับจะต้องได้รับการกระจายอำนาจให้รับผิดชอบในพื้นที่เป็นระยะเวลานาน ๆ โดยจะไม่เปลี่ยนตำรวจแต่ละผลัดหรือแต่ละเขตบ่อย จนทำให้ตำรวจไม่มีความคุ้นเคยกับประชาชน หรือประชาชนไม่เชื่อใจตำรวจหรือเห็นเป็นคนแปลกหน้า

4) ใช้พลังความร่วมมือ โดยมุ่งเน้นให้มีการใช้ความร่วมมือจากประชาชนให้เป็นอาสาสมัครในรูปแบบต่าง ๆ เช่น อาสาสมัครตำรวจชุมชน สมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม อาสาจราจร ตำรวจบ้าน สายตรวจประชาชน สมาชิกกู้ภัยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ลูกเสือชาวบ้าน เป็นต้น

5) ผู้สนับสนุน ตำรวจจะต้องแสวงหาความร่วมมือด้วยการจัดหาทรัพยากรจากชุมชนมาช่วยเหลืองานของตำรวจ เช่น การตั้งคณะกรรมการหาทุนช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม การของบประมาณสนับสนุนจากชุมชน รวมทั้งจากฝ่ายปกครอง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

6) การบังคับใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือแก้ปัญหาชุมชนในลำดับแรก การบังคับใช้กฎหมาย เช่น การสืบสวน จับกุมคนร้าย ยังคงเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหา แต่ตำรวจก็ยังมีหน้าที่ในการแก้ไขต้นเหตุของปัญหาอาชญากรรมและความไม่เป็นระเบียบของชุมชนด้วย

7) เน้นป้องกันอาชญากรรม มากกว่าการรอให้อาชญากรรมเกิดแล้วจึงติดตามจับกุมคนร้าย ดังนั้น กิจกรรมส่วนใหญ่ที่ควรทำ คือการสนับสนุนให้ชุมชนมีความเข้มแข็งในการป้องกันอาชญากรรมด้วยชุมชนเอง โดยใช้เทคนิคแก้ไขที่ต้นเหตุของปัญหา การควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม การจัดสายตรวจประชาชน หรือจัดระบบเพื่อนบ้านเตือนภัย เป็นต้น

8) ใช้เทคนิคในการแก้ปัญหา โดยเป็นการระดมความร่วมมือระหว่างตำรวจ สมาชิกชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ โดยทำงานร่วมกัน เพื่อกำหนดต้นเหตุของปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน หรือปัญหาความไม่เป็นระเบียบใน

ชุมชน แล้ววิเคราะห์สาเหตุของปัญหา แสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ดำเนินการแก้ไขปัญหา และต้องมีการประเมินผลในขั้นตอนสุดท้าย

9) การเป็นหุ้นส่วนและสร้างความร่วมมือระหว่างตำรวจกับชุมชน ประชาชนในชุมชนเป็นหุ้นส่วนของตำรวจ ที่จะต้องร่วมกันรับผิดชอบป้องกัน อาชญากรรมหรือความไม่เป็นระเบียบในชุมชน โดยต้องร่วมกันสำรวจปัญหา อาชญากรรมและร่วมกันใช้เทคนิคแก้ปัญหา เพื่อแก้ไขที่ต้นเหตุของปัญหา

10) ตำรวจต้องบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพราะในการบังคับใช้กฎหมายหรือการป้องกันปัญหาที่ต้นเหตุ นั้น บางกรณีตำรวจไม่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงที่จะเข้าไปจัดการเองได้ เช่น การติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างบริเวณที่เปลี่ยวเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การอนุญาตให้รถเร่ขายสุราตามงานเทศกาลหรืองานรื่นเริงต่าง ๆ ที่วัยรุ่นซื้อสุราได้ตลอดเวลา ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาอาชญากรรมได้ เป็นอำนาจของสรรพสามิต เป็นต้น

2. ทฤษฎีหน้าต่างแตก (Broken window theory)

ทฤษฎีนี้เน้นการแก้ไขจุดบกพร่องหรือความไร้ระเบียบ ซึ่งหากมีจุดบกพร่องแม้แต่เพียงเล็กน้อยก็สามารถสื่อความหมายได้ว่าไม่มีคนใส่ใจดูแล และจะเป็นเหตุให้เกิดความไม่ดีหรือความหายนะใหญ่โตมากขึ้นได้ หรืออาจเพิ่มความหวาดกลัว ความหวาดระแวง ทำให้ชุมชนอ่อนแอ และเพิ่มแนวโน้มพฤติกรรมการก่ออาชญากรรม หากไม่ได้รับการแก้ไขให้เรียบร้อย ตั้งแต่ยังเป็นปัญหาเล็ก ๆ ต่อมาจะกลายเป็นปัญหาร้ายแรงใหญ่ขึ้น เปรียบเทียบกับว่าหากมีบ้านหลังหนึ่งมีหน้าต่างกระจกแตกอยู่เพียงบานหนึ่ง หรือสองบาน ถ้าหากปล่อยทิ้งไว้ไม่มีการซ่อมแซม แนวโน้มก็จะมีคนทำให้กระจกบานอื่นแตกเพิ่มขึ้น แล้วเมื่อมีกระจกบานอื่นแตกเพิ่มขึ้นก็อาจจะแตกจนหมดทุกบาน และอาจจะมีคนบุกรุกเข้ามาในอาคารเพิ่มมากขึ้นด้วย

อธิบายได้จากสถานการณ์ตามชื่อของทฤษฎีได้ว่า เมื่อตำรวจพบเห็นอาคารที่มีจุดบกพร่อง เช่น กระจกหน้าต่าง ประตู ฝาบ้าน รั่ว แตกหักเสียหายจากการขว้างปา ทุบตี พ่นสีสเปรย์ใส่อย่างใดอย่างหนึ่ง หากอาคารนั้นมีผู้อาศัยอยู่ ตำรวจควรสอบถามถึงสาเหตุความเป็นมา และแนะนำให้ทำการซ่อมแซม ให้อยู่ในสภาพปกติ และถ้ารู้ตัวผู้กระทำผิดก็ต้องดำเนินการตามกฎหมาย

แต่ถ้าเป็นอาคารไร้ผู้อยู่อาศัย ก็ควรติดต่อเจ้าของหรือผู้เกี่ยวข้องให้มาจัดการแก้ไข ทั้งนี้ด้วยเจตนาที่ไม่ต้องการปล่อยให้สิ่งเสียหายเบื้องต้นนั้น เป็นเหตุเชิญชวนให้มีการกระทำผิดซ้ำหรือเพิ่มขึ้น เช่น การบุกรุกเข้าไปก่ออาชญากรรมในอาคาร การปฏิบัติในลักษณะนี้อยู่บนพื้นฐานที่ว่า ถ้าปล่อยให้มีการละเมิดกฎหมายโดยไม่จัดการ ก็ต้องละเมิดเพิ่มครั้งขึ้นเรื่อย ๆ เพราะเห็นว่าไม่เป็นไร แม้คนที่ไม่เคยคิดจะละเมิดมาก่อนก็เกิดความรู้สึกคล้อยตาม อยากทำละเมิดบ้างโดยมักคิดให้เหตุผลผิด ๆ แก่ตนเองว่า กระทำผิดอย่างนั้นเป็นการกระทำที่ท้าทาย ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อทำการละเมิดเรื่องเล็ก ๆ แล้วไม่เป็นไร ต่อไปก็จะหันไปทำการละเมิดเรื่องใหญ่ ๆ ที่มีผลเสียหายมากกว่า นอกเหนือจากนี้ความเสียหายและความเสื่อมโทรมที่เกิดจากฝีมือของนักทำลายที่ไร้เหตุผล ยังทำให้ความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายในสังคมเสื่อมถอยลงอีกด้วย เหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งคือ เมื่อปล่อยให้มีความเสียหายมากขึ้น กระทั่งมีสภาพเป็นแหล่งเสื่อมโทรม สุจริตชนคนดีก็มักหลีกเลี่ยงที่จะเข้าไปใกล้ หรือเกี่ยวข้องกับพื้นที่นั้น ๆ ในที่สุดพื้นที่ดังกล่าวก็ถูกยึดครองโดยกลุ่มมิจฉาชีพ ด้วยเหตุนี้หลักปฏิบัติที่สำคัญอีกประการหนึ่งของทฤษฎีนี้ คือ ตำรวจต้องพยายามเปิดโอกาสให้ประชาชนคนดี เข้าครอบครองพื้นที่ให้ได้มากที่สุด ทั้งนี้เพื่อป้องกันการยึดครองของคนไม่ดีไปในตัวได้นั่นเอง

ทฤษฎีหน้าต่างแตกต่างกับมาตรการการจัดระเบียบสังคม ที่มุ่งเน้นแหล่งมั่วสุมของเด็กและเยาวชนในชุมชน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเล็ก ๆ น้อย ๆ แล้วกลายเป็นปัญหาร้ายแรงในภายหลัง มีประเด็นในการดำเนินงาน ดังนี้

1) จัดระเบียบสถานบันเทิง สถานประกอบการ ให้ปฏิบัติตามกฎหมาย โดยการควบคุมการเปิด-ปิดเกินเวลา ควบคุมไม่ให้เด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี เข้าไปใช้บริการ ห้ามจำหน่ายสุราในเวลาที่ควบคุม ตรวจสอบสถานะทางเสียง ตรวจสอบบัตรประจำตัวประชาชน เป็นต้น

2) จัดระเบียบหอพัก โดยขึ้นทะเบียน บังคับใช้กฎหมาย และรักษาสุขภาพอนามัย

3) โต๊ะสนุ๊กเกอร์ ร้านเกมส์ ดำเนินมาตรการป้องปราม ไม่ให้เด็กเข้าไปมั่วสุม

4) สวนสาธารณะ ไม่ให้มีแหล่งมั่วสุมของเยาวชน

5) ร้านค้าแอบแฝง ประเภทร้านข้าวต้มแต่จำหน่ายสุรา ยาเสพติด และสิ่งผิดกฎหมายหรือร้านที่ใช้ช่องว่างของกฎหมายเปิดบริการให้นักท่องเที่ยวมานั่งดื่มสุรา พุดคุย แต่ทางร้านไม่ได้ขายสุรา ขายเฉพาะเครื่องดื่มและโซดาผสมสุรา

6) กลุ่มแก๊งค์ต่าง ๆ เช่น แก๊งค์มอเตอร์ไซด์ซึ่ง โดยดำเนินการต่อร้านซ่อมมอเตอร์ไซด์ ไม่ให้เป็นแหล่งมั่วสุม การรวมตัวของกลุ่มแก๊งค์ต่าง ๆ เพื่อไม่ให้สร้างความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชน

7) ควบคุมเด็กและเยาวชน โดยดำเนินการตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนออกนอกบ้านในเวลากลางคืน ซึ่งอาจประพฤติดนไม่สมควร เช่น ปล่อยให้เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี เข้าไปในสถานบริการ และการจำหน่ายสุราหรือบุหรี่แก่เด็กและเยาวชน เป็นต้น

3. ทฤษฎีป้องกันอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อม (Crime control through environmental design theory)

ทฤษฎีนี้เป็นแนวความคิดรวมระหว่างทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย และทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ โดยนำมาประยุกต์ผสมผสานใช้ร่วมกัน เพื่อนำไปสู่เป้าประสงค์ของการป้องกันอาชญากรรม ซึ่งแยกพิจารณาได้ 2 มิติ ดังนี้

มิติที่ 1 สภาพแวดล้อมรูปธรรม

1) มาตรการระดับชุมชน: การวางผังเมืองและชุมชน การติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่าง การออกแบบอาคาร และการสลักหมายเลขบนทรัพย์สิน

2) มาตรการระดับบ้านเรือน: ความมั่นคงของประตูหน้าต่าง การใช้สัญญาณเตือนภัย เป็นต้น

มิติที่ 2 สภาพแวดล้อมนามธรรม

1) มาตรการเพื่อบ้านเตือนภัย

2) มาตรการสายตรวจประชาชน

3) มาตรการตรวจตราบ้านเรือน

หัวใจสำคัญของการป้องกันอาชญาโดยจากสภาพแวดล้อม คือปรับสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัยไม่มากนัก และใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อม ในการลดโอกาสการก่ออาชญากรรม ซึ่งประกอบคุณลักษณะ 4 ประการ ดังนี้

1) เฝ้าระวังโดยธรรมชาติ หลักข้อนี้ใช้ความจริงที่ว่า คนร้ายไม่ยอมให้ใครมองเห็น ไม่ชอบให้ใครจำหน้าได้ ดังนั้นจึงต้องทำให้พื้นที่นั้นมีการเฝ้าระวังโดยธรรมชาติ เช่น ทำให้ดูโล่ง เอาสิ่งที่กำบังสายตาออกไป เพื่อให้คนทั่วไปมองเห็นผู้บุกรุกได้ง่าย ทำหน้าต่างประตูให้หันออกไปทางถนน ติดไฟส่องสว่าง ทำกำแพงให้โปร่ง กำจัดมุมอับและที่ลับตาออกไป จัดกิจกรรมเพื่อให้มีคนพลุกพล่านในจุดที่ล่อแหลม เพื่อให้มีคนช่วยเฝ้าระวังมากขึ้น

2) ควบคุมการเข้าออกโดยธรรมชาติ ได้แก่ การใช้ประตู รั้ว พุ่มไม้เตี้ย ๆ คุน้ำ เพื่อกั้นให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องออกไปจากบริเวณนั้น ถ้าเป็นบ้านพักอาศัย จะติดตั้งกลอน เหล็กดัด ฯลฯ ถ้าเป็นพื้นที่สาธารณะ เช่น การจัดทางเข้าทางออก ทำรั้ว ติดตั้งไฟส่องสว่าง ตรวจตราการเข้าออก ติดตั้งป้าย ทำเครื่องหมายตีเส้นบนพื้น ไม้กั้น เพื่อประกาศให้ทราบว่าพื้นที่เฉพาะ เพื่อให้ดูว่าเข้าออกยากกว่าธรรมดา ซึ่งคนร้ายก็จะเปลี่ยนใจไม่อยากจะกรบวณ

3) แบ่งพื้นที่ให้ชัดเจน โดยตามธรรมชาติแล้วมนุษย์จะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่ของตนเอง และเคารพสิทธิในพื้นที่ของคนอื่น ฉะนั้น จึงต้องออกแบบให้มองเห็นชัดเจนว่า พื้นที่ใดเป็นพื้นที่ควบคุม และหวงห้ามไม่ใช่ที่สาธารณะ ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องจะรู้สึกว่าการบุกรุกหรือละเมิดสิทธิผู้อื่น เช่น สร้างทางเท้าเป็นแนวแบ่งพื้นที่ ทำทิวทัศน์โดยใช้ต้นไม้เป็นรั้ว หรือใช้คูร่องน้ำเป็นแนวเขต

4) บริหารจัดการและบำรุงรักษา เป็นการสร้างความสามัคคีของคนในชุมชน โดยร่วมกันสร้างความร่มรื่นน่าอยู่ให้กับชุมชน เช่น ในชุมชนอาจมีที่รกร้างว่างเปล่า พื้นที่ที่ไม่ได้ใช้สอย สิ่งปรักหักพัง ต้นไม้พงหญ้า บ้านร้าง ซึ่งอาจกลายเป็นแหล่งเสื่อมโทรม ที่ช่องสุมของพวกมิจฉาชีพได้ ชุมชนจึงต้องสอดส่องดูแล กำจัดที่รกร้างให้โปร่งตา ไม่เป็นพื้นที่ล่อแหลมให้เกิดอาชญากรรม

4. ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย (Law enforcement theory)

หน้าที่ของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม คือ การบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเสมอภาค ในส่วนของตำรวจจะเน้นการ

ป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งจะนำไปสู่การควบคุมการกระทำความผิดในสังคมได้ตามความมุ่งหมาย ซึ่งลักษณะที่สำคัญของทฤษฎีบังคับใช้กฎหมายมี 3 ประการ คือ

1) รัฐเป็นผู้ใช้มาตรการทางกฎหมาย เพื่อควบคุมความประพฤติและคุ้มครองพิทักษ์ผลประโยชน์ของสมาชิกในสังคมตามหลักกฎหมายมหาชนในฐานะที่รัฐมีอำนาจเหนือราษฎร

2) รัฐเป็นผู้ได้รับมอบหมาย ให้จัดสรรเจ้าหน้าที่เพื่อควบคุมรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและความผาสุกของชุมชนให้เป็นไปตามเจตนารมณ์และหลักการของกฎหมายอย่างเคร่งครัด

3) การบังคับใช้กฎหมาย จะต้องบังคับใช้แก่สมาชิกในสังคมโดยยุติธรรมเสมอภาคกันตามหลักนิติธรรม โดยปราศจากความลำเอียงหรือรังเกียจเด็ดฉันท้อย่างสิ้นเชิง

การบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ในอันที่จะควบคุมการกระทำความผิดมิให้เกิดขึ้นในสังคม เพื่อจะป้องกันภัยอันตรายที่เกิดขึ้นแก่สมาชิกในสังคม รวมทั้งการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษนั้น มีอยู่ 2 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม และทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม

4.1 ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime control theory) เป็นทฤษฎีที่เน้นประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม ที่มุ่งควบคุม ระงับ และปราบปรามอาชญากรรมเป็นหลัก โดยคดีอาญาเมื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาแล้ว จะต้องดำเนินการไปตามขั้นตอนต่าง ๆ โดยมีกระบวนการกลั่นกรองในแต่ละขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การสืบสวนก่อนการจับกุม การจับกุม การสอบสวนภายหลังการจับกุม การเตรียมสำนวนคดีเพื่อฟ้องศาล การพิจารณาคดีและการพิพากษาลงโทษผู้กระทำผิด ซึ่งการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ จะต้องมีความรวดเร็วและแน่นอน โอกาสที่ผู้กระทำความผิดจะหลุดพ้นจากกระบวนการบังคับใช้กฎหมายควรมีให้น้อยที่สุด ดังนั้น เมื่อได้ตัวผู้กระทำความผิดมาแล้ว ตามทฤษฎีนี้ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดจากนั้นจึงจะดำเนินการตามขั้นตอนจนถึงขั้นการพิพากษาคดีของศาล ดังนั้น ตามทฤษฎีนี้การค้นหาความจริงในชั้นศาลจะมีอยู่น้อยมาก เนื่องจาก

เน้นการวินิจฉัยคดีให้เสร็จสิ้นไปตั้งแต่ขั้นตอนต้น ๆ ของกระบวนการยุติธรรม อันได้แก่ ดำรวจและอัยการแล้ว

4.2 ทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม (Due Process theory) ทฤษฎีนี้ยึดเป็นหลักการว่า การบังคับใช้กฎหมาย ในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม จะต้องมีความเป็นธรรม โดยจะมีมาตรการต่าง ๆ มีให้ผู้ต้องหาถูกส่งผ่านไป ตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย โดยทฤษฎีนี้ไม่เห็นด้วยกับการแสวงหาข้อเท็จจริงอย่างไม่เป็นทางการของทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมของหน่วยงานที่มีหน้าที่ ในการบังคับใช้กฎหมายขั้นต้น และเห็นว่าต้องจัดให้มีการพิจารณาคดีหรือไต่สวนข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาอย่างเป็นทางการก่อน และต้องกระทำโดยเปิดเผยในศาลยุติธรรม ทฤษฎีนี้จึงถือว่าบุคคลจะไม่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเพียงเพราะมีพยานหลักฐานว่าเขาได้กระทำความผิดเท่านั้น แต่เขาจะมีความผิดก็ต่อเมื่อผู้มีอำนาจตามกฎหมายพิจารณาพิพากษาชี้ขาดแล้วว่า เขามีความผิดจริง นอกจากนี้ ผู้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี จะต้องปฏิบัติตามบทกฎหมายต่าง ๆ ที่ให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาอย่างครบถ้วนด้วย และทฤษฎีนี้ยอมรับว่ามีแต่องค์คณะผู้พิพากษาที่เป็นกลางเท่านั้นที่จะเชื่อถือได้ รวมทั้งศาลก็จะคอยทบทวนวิธีการที่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายขั้นต้นได้แสวงหาพยานหลักฐานมาเองนั้น เป็นการได้มาโดยถูกต้องชอบธรรมหรือไม่

ฉะนั้น ทั้งสองทฤษฎีจึงมีวิธีปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายที่แตกต่าง กัน กล่าวคือ ทฤษฎีแรกเน้นความมีประสิทธิภาพความรวดเร็วและแน่นอนของหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายของกระบวนการยุติธรรมขั้นต้น เนื่องจากทฤษฎีนี้ต้องการผลสำเร็จที่รวดเร็วในการบังคับใช้กฎหมาย จึงอาจจะกระทบสิทธิของประชาชนภายใต้กรอบของกฎหมายด้วย แต่สำหรับทฤษฎีที่สองจะเน้นการบังคับใช้กฎหมายโดยมุ่งที่จะให้ความเป็นธรรมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล อย่างไรก็ตาม การบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมของประเทศต่าง ๆ ก็ได้มีการบังคับใช้กฎหมายโดยใช้ทฤษฎีใดเพียงทฤษฎีเดียว แต่มักจะใช้ทั้งสองทฤษฎีร่วมกัน โดยพิจารณาจากสภาพปัญหาอาชญากรรมในสังคม โดยหากสังคมใดมีปัญหาอาชญากรรมรุนแรง ก็มักจะใช้ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมเป็นหลักและเสริมด้วยทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม

แต่ถ้าสังคมใดมีปัญหาอาชญากรรมน้อยก็มักจะใช้ทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม นำหน้าและตามด้วยทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม

5 หลักการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่พลิกผันไปตามแนวทางของ ชุมชน (Community oriented policing and problem solving)

หลักการนี้ถือเป็นหลักการทำงานที่ตำรวจจะต้องยกระดับการทำงาน และต้องสนับสนุนให้ทุกหน่วยงานของตำรวจใช้หลักการนี้เป็นยุทธศาสตร์ โดยหลักการนี้มุ่งเน้นการแก้ไขที่สาเหตุของปัญหา การลดความไร้ระเบียบในสังคม โดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหา และการเป็นหุ้นส่วนในชุมชน ในขณะเดียวกัน ก็ยังให้ความสำคัญในความพยายามที่จะปราบปรามอาชญากรรมอย่างเข้มแข็ง ซึ่งต้องอาศัยความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนโดยเน้นการดำเนินการ ดังนี้ คือ

1) สนับสนุนการแก้ปัญหาอาชญากรรมที่กระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

2) ลดความรู้สึกหวาดระแวงอาชญากรรม

3) ดำเนินการแก้ไขความยุ่งยากเดือดร้อนอื่น ๆ ของชุมชน โดยมีแนวทาง เช่น การแก้ปัญหาที่ถูกต้องควรตั้งอยู่บนพื้นฐานและแนวทางของชุมชน ตำรวจต้องปฏิบัติงานร่วมกับชุมชนทุกขั้นตอน การปฏิบัติงานของตำรวจต้องมีคุณภาพ และประชาชนมีความพึงพอใจ เป็นต้น

ทั้งนี้ กระบวนทัศน์งานตำรวจและกระบวนการยุติธรรมแบบเก่าที่เน้นการแก้แค้นลงโทษ แต่กระบวนทัศน์งานตำรวจสมัยใหม่ จะมีพื้นฐานความคิดบนทฤษฎีหน้าตาต่างแตก และมุ่งเน้นให้มีมุมมองการแก้ไขปัญหาแบบองค์รวม ซึ่งเป็นแนวทางการป้องกันอาชญากรรมเชิงรุกมากขึ้น โดยมีแนวทาง ดังนี้

1) การเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประชาชนกับตำรวจ

2) การปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมเพื่อป้องกันอาชญากรรม

3) การมุ่งเป้าหมายที่บุคคลหรือกลุ่มคนในชุมชนที่ถูกมองว่าเป็นภัยคุกคามในสังคม

4) การปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรของตำรวจ

นอกจากนี้ รอน บูสตรอม (Ron Boostrom, 2000) ศาสตราจารย์ด้านการบริหารงานยุติธรรม ได้ศึกษาวิเคราะห์กระบวนทัศน์ของหลักการพัฒนา

และแก้ไขปัญหาก็พลิกผันไปตามแนวทางของชุมชนว่า รัฐบาลทุกระดับในสหรัฐอเมริกา เน้นความสำคัญของกระบวนการทัศน์ในการแก้ปัญหาจากการอาศัยการปฏิบัติงานของตำรวจด้วยความกระตือรือร้นในอดีตมาสู่กระบวนการทัศน์ใหม่ในการแก้ปัญหา โดยการออกแบบโครงการเพื่อปฏิบัติการ และการประเมินผลลัพธ์ที่มุ่งผลประโยชน์ของชุมชน พร้อมด้วยข้อเสนอให้หน่วยงานตำรวจเปลี่ยนมาให้ความสำคัญกับกลยุทธ์การป้องกันอาชญากรรมเชิงรุกมากขึ้น

ดังนั้น หลักการพัฒนาและแก้ไขปัญหาก็พลิกผันไปตามแนวทางของชุมชน มุ่งเน้นไปที่การป้องกันอาชญากรรมโดยอาศัยการระดมพลังของชุมชน และความเป็นหุ้นส่วนระหว่างตำรวจและประชาชนในชุมชน เพื่อควบคุมสังคมไม่ให้เกิดปัญหาอาชญากรรม และพยายามที่จะพลิกฟื้นความเสื่อมโทรมและความไร้ระเบียบในชุมชน โดยวิธีสร้างภูมิคุ้มกันในชุมชนไม่ให้เกิดปัญหาการก่ออาชญากรรมขึ้น

สรุป

หลักการและแนวคิดเดิม ๆ ในการป้องกันอาชญากรรม ที่มุ่งใช้ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย (Law enforcement theory) ซึ่งเน้นการสืบสวนปราบปราม จับกุม และทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์ (Police community relation theory) ที่ให้ตำรวจเข้าไปเป็นมิตรกับประชาชนหรือชุมชน แต่ประชาชนยังอยู่ในฐานะผู้ให้ข้อมูลและผู้รับแนวคิดจากตำรวจเป็นหลักนั้น แต่ยิ่งปรากฏว่าสถิติคดีอาชญากรรมไม่ลดลงแต่อย่างใด แต่ปัญหาก็กลับมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ทำให้เห็นว่าการป้องกันและแก้ไขปัญหอาชญากรรมแบบเดิมยังไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจยังทำงานโดยไม่ได้รับความร่วมมือจากชุมชน และไม่มี การแก้ไขปัญหาคือต้นเหตุอย่างแท้จริง จึงได้มีการคิดค้นและพัฒนากระบวนการทัศน์ การบริหารจัดการตำรวจสมัยใหม่ที่เรียกว่า หลักการพัฒนาและแก้ไขปัญหาคือที่พลิกผันไปตามแนวทางของชุมชน (Community oriented policing and problem solving) โดยมีทฤษฎีตำรวจชุมชน (Community policing theory) ที่ให้ความสำคัญในการเป็นหุ้นส่วนกับชุมชน โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจจะเข้าไปคลุกคลีกับชุมชน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในการป้องกันและแก้ไขปัญหากับคนในชุมชน

มาเป็นทฤษฎีนำ ผสมผสานกับทฤษฎีหน้าต่างแตก (Broken window theory) ซึ่งเน้นการจัดระเบียบชุมชน ป้องกันปัญหาความไร้ระเบียบต่าง ๆ หรือปัญหาเล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่ให้กลายเป็นปัญหาใหญ่หรืออาชญากรรมที่ร้ายแรงในภายหลัง ควบคู่ไปกับทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม (Crime control through environment design theory) ที่เน้นการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมเพื่อลดช่องโอกาสในการลงมือกระทำผิดของคนร้าย มาช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในชุมชน ซึ่งการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์นี้ได้มีการใช้กันอย่างแพร่หลายในต่างประเทศและประสบผลสำเร็จเป็นอย่างมาก ทำให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการพัฒนาระบบงานตำรวจ. (2551). รายงานฉบับสมบูรณ์ การพัฒนาระบบงานตำรวจ และยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบงานตำรวจ. กรุงเทพฯ: สำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย. (2559). แนวทางการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. นนทบุรี: มาตาการพิมพ์.
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (2551). สังคมวิทยาอาชญากรรม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชิน รอดกำเหนิด. (2561). แนวทางการจัดให้มีกฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ของตำรวจชุมชน. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.
- สุพิศาล ภักดีนฤนาถ. (2556). แนวทางการปฏิบัติงานตามหลักการและทฤษฎีตำรวจสมัยใหม่. นนทบุรี: กรีนแอปเปิ้ลกราฟฟิคปรินติ้ง.
- ตำรวจแห่งชาติ, สำนักงาน. (2566). สถิติคดีอาญา ปีงบประมาณ พ.ศ.2566. เข้าถึงเมื่อ พฤษภาคม 4, 2567, จาก <http://thaicrimes.org/crimestat/>.
- ภัทรวรรณ ทองใหญ่. (2563). อาชญวิทยาและทัณฑวิทยา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- อัจฉริยา ชูตินันท์. (2555). อาชญวิทยาและทัณฑวิทยา. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

อัณณพ ชูบำรุง. (2565). “การป้องกันและการควบคุมอาชญากรรม” ใน
เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารงานยุติธรรม เล่ม 1 หน่วยที่ 1.
นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Zvekic, U. (2000). Citizen’s appraisal of security and criminal
Justice: an international perspective. Resource material
series. No. 56 Fuchu: UNAFEI.

Boostrom, R.L. (2000). The community-oriented policing and
problem solving paradigm-what have we learned ?. [online].
Available:[http://oregonstate.edu/dept/iifet/2000/papers/boo
strom. Pdf](http://oregonstate.edu/dept/iifet/2000/papers/boostrom.Pdf). [2559, เมษายน 10].